

Terminem „inteligencja” określamy współcześnie nie tylko to, co charakteryzuje poszczególne jednostki. Równie często możemy mówić o „kolektywnej inteligencji” (dalej: CI), gdy rozważamy grupę jednostek działających zbiorowo, w sposób, który ma znamiona inteligentnego (definicja za: Malone et al. 2009). Inteligencja zbiorowa spełniająca założenia tej definicji istnieje od bardzo dawna i jest (w różnym stopniu) cechą niemal wszystkich społeczności. Kolektywna inteligencja to przestrzeń, w ramach której zbiorowość tworzy możliwe rozwiązania problemów oraz dokonuje ich ewaluacji; przyswaja, grupuje, podsumowuje, wyjaśnia i porównuje wiedzę oraz pomysły, wreszcie – zbiorowo podejmuje decyzje. Zasadniczą cechą zbiorowości odznaczającej się wysokim poziomem CI jest jej zdolność do rozwiązywania problemów trudniejszych, niż mogą dokonać tego pojedyncze osoby. Jeżeli w jakiejś strukturze społecznej nie dochodzi do zbiorowej współpracy, struktura ta posiada ograniczoną zdolność rozwiązania pewnej puli problemów: każda osoba poszukuje wówczas rozwiązań niezależnie od siebie, nie dochodzi zatem ani do pozytywnej, ani do negatywnej interakcji. Zbiorowa inteligencja przejawia się natomiast wtedy, gdy na skutek współpracy, współzawodnictwa oraz wzajemnej obserwacji pojawią się całkiem nowe rozwiązania dla postawionych przed społecznością problemów albo też wzrasta szybkość rozwiązywania oraz umiejętność rozwiązywania złożonych problemów.

Głównym celem badawczym projektu jest krytyczny przegląd dotychczas stosowanych metod badania CI pod kątem ich adekwatności do zastosowania w sferze publicznej, a dalej: praktyczna analiza wybranych polskich i zagranicznych przedsięwzięć wykazujących cechy CI, realizowanych w Internecie i podejmujących zagadnienia należące do sfery publicznej; przeprowadzenie eksperymentu z wykorzystaniem oprogramowania informatycznego, gdzie badane będą zachowania zrekrutowanych na potrzeby projektu wolontariuszy podejmujących zagadnienia publiczne; wreszcie: refleksja teoretyczna na temat modeli partycypacji obywatelskiej występujących w zbadanych oraz potencjalnie możliwych do realizacji inicjatywach. Projekt pozwoli zarówno na weryfikację adekwatności dotychczas stosowanego w badaniu CI, wypracowanego głównie w USA (choć również częściowo na Litwie) interdyscyplinarnego aparatu badawczego poprzez skonfrontowanie go ze ściśle określonym obszarem tematycznym (zagadnienia publiczne), oraz obszarem, w którym tego typu badania nie były dotąd prowadzone: zasadnicza większość przedsięwzięć, które będą zbadane w niniejszym projekcie będzie dotyczyło społeczności i debat zrealizowanych w Polsce, gdzie badania zorientowane na systematyczne badanie CI w sferze publicznej nie były jeszcze nigdy realizowane, zatem wnioski wyciągnięte z obserwacji polskich doświadczeń z CI mogą wzbogacić ogólną wiedzę na ten temat. Niniejszy projekt będzie pierwszym na świecie przedsięwzięciem, w którym będziemy poszukiwali metod systematycznego badania CI z perspektywy nauk politycznych i nauk o polityce publicznej; podejmowane dotąd badania traktowały temat z perspektywy nauk o zarządzaniu i przedsiębiorczości, nauk informatycznych lub socjologii Internetu. Ponadto, oryginalnym (i niespotykanym dotąd) założeniem projektu jest nie tylko opisanie obecnie istniejących zjawisk, ale również refleksja teoretyczna, której celem jest zarysowanie możliwego do realizacji modelu sfery publicznej.

Rzeczywiste zapotrzebowanie społeczne na innowację wnioskodawca identyfikuje w odniesieniu do stanu sfery publicznej: głównie w Polsce, ale również w innych krajach. Tradycyjnie rozumiana sfera publiczna, określana jako obszar dyskursu politycznego i wymiany poglądów, podlega współcześnie wyraźnej erozji. Dzieje się tak nie tylko w Polsce, ale w naszym kraju problem ten nabiera szczególnie wyraźnego kształtu: niski poziom obywatelskiej partycypacji oraz słaba jakość kapitału społecznego stał się rzeczywistym problemem społecznym. Identyfikacja nowego typu partycypacji obywatelskiej związanej z CI prowadzi do strukturalnej transformacji systemu politycznego, redefiniowania roli obywatela w państwie, a także zarysowania możliwości reformy instytucji państwowych. Wnioskodawca proponuje badanie, w którym istniejące dotychczas oraz symulowane w trakcie eksperymentu aktywności użytkowników społeczności CI zostaną opisane z pozycji nauk politycznych, tj. biorąc pod uwagę ich rozpowszechnienie w społeczeństwie i analizując ich wpływ na zasady partycypacji obywatelskiej. Badanie tego typu wychodzi naprzeciw problemom społecznym, które w najbliższych latach z pewnością będą coraz bardziej zyskiwać na znaczeniu.